

Doç. Dr. Barış TORAMAN

Şemalar, Tablolar ve Temel
Kavramlarıyla
Medenî Usul Hukuku

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024

Aralık 2024

ISBN: 978-625-5957-11-5

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Geçen yıl “*Şemalarla Medenî Usul Hukuku*” başlıklı kitabımın ikinci basısı yayımlandıktan sonra, daha farklı bir çalışma yapmak istedim. Öğrencilerimden gelen tepkiler olumluydu; ancak şemaların bir kısmı gereğinden fazla karmaşık olmuştu ve kullandığım bazı renkler ile yazı karakterlerinin metinde tam istediğim gibi durmadığını fark ettim. Ayrıca bazı başlıkları farklı bir açıdan incelemeye karar verdim. Bu sebeple her bir şemayı, diyagramı ve tabloyu en baştan hazırladım.

Diğer taraftan usul hukukuna ilişkin bazı temel kavramları belli bir sistematik içerisinde ve ileride geliştirebileceğim bir formatta ele aldım. Alfabetik olarak sıraladığım kavramlar arasında uygulamada kullanılan, bazıları Hukuk Muhakemeleri Kanununda bir karşılık bulmayan, hatta yerindeligi dahi şüpheli bazı hususları da ekledim. Bunların yanı sıra usul hukukuyla olan ilgisi sebebiyle temel bazı takip hukuku kavramlarına da yer vermeye çalıştım. Kavramları açıklarken elverdiği ölçüde açık bir tanımdan yola çıktım ve konuya ilişkin temel monografik çalışmaları da zikrettim. Nihayetinde diyagram veya tablolarla desteklenen bir kavram ve terimler sözlüğü denemesi ortaya çıktı.

Çalışmaya dair fikir ve önerilerini benimle paylaşma nezaketi gösteren Hocalarım, arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma; ayrıca başta Sayın Oğuzhan Oruç olmak üzere, Sayın Özge Dane'ye, Sayın Vildan Yavuz'a ve onların şahsında Filiz Kitabevi'nin değerli emekçilerine teşekkürlerimi sunuyorum. 28 Aralık 2024

Barış Toraman

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR CETVELİ.....	IX
A.....	1
B.....	10
C.....	14
Ç.....	16
D.....	19
E.....	38
F.....	42
G.....	44
H.....	49
I.....	57
İ.....	58
K.....	71
L.....	80
M.....	81
N.....	84
O.....	85
Ö.....	86
P.....	88
R.....	89
S.....	92
Ş.....	97
T.....	99
U.....	115

VI

Ü	120
V	121
Y	123
Z	131
§1. Medeni Usul Hukukunun Anlamı.....	133
§2. Modern Türk Medeni Usul Hukukunun Gelişimi.....	134
§3. Yargı Kavramı ve Yargı Yolu İlişkisi	135
§4. Hukuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Yargı Çevresinin Belirlenmesi	136
§5. Ceza Mahkemesi - Hukuk Mahkemesi İlişkisi	137
§6. İhtisaslaşma Amacıyla İş Dağılımı.....	138
§7. Aile Mahkemesi	139
§8. Asliye Ticaret Mahkemesi.....	140
§9. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi	141
§10. İcra Mahkemesi	142
§11. İş Mahkemesi	143
§12. Kadastro Mahkemesi	144
§13. Tüketici Mahkemesi	145
§14. Görevsizlik veya Yetkisizlik Kararı; Ertesi İşlemler - I	146
§15. Davaya Görevli veya Yetkili Mahkemede Devam Edilmesi	147
§16. Genel Yetki Kuralları - I.....	148
§17. Genel Yetki Kuralları - II	149
§18. Özel Yetki Kuralları - I.....	150
§19. Özel Yetki Kuralları - II	151
§20. Özel Yetki Kuralları - III	152
§21. Özel Yetki Kuralları - IV.....	153
§22. Yetki Sözleşmesi	154
§23. Hâkimin Yasaklılığı ve Reddi	155
§24. Hâkimin Reddi Usulü	156
§25. Hâkimin Hukuki Sorumluluğu	157
§26. Hâkimin Hukuki Sorumluluğu-Bilirkişinin Hukuki Sorumluluğu	158
§27. Tasarruf İlkesi.....	159
§28. Taraflarca Hazırlama İlkesi, Teksif İlkesi, Davayı Aydınlatma Ödevi	160
§29. Aleniyyet İlkesi	161
§30. Usuli Dürüstlük	162

§31. Usul Ekonomisi	163
§32. Hukuki Dinlenilme Hakkı	164
§33. Hukukun Uygulanması	165
§34. Yargılamanın Sevk ve İdaresi	166
§35. Taraf Ehliyeti	167
§36. Dava Ehliyeti	168
§37. Tarafların Temsili	169
§38. Davaya Vekalet Ehliyeti - I	170
§39. Davaya Vekalet Ehliyeti - II	171
§40. Dava Takip Yetkisi ve Sıfat	172
§41. İhtiyari Dava Arkadaşlığı - I	173
§42. İhtiyari Dava Arkadaşlığı - II	174
§43. Mecburi Dava Arkadaşlığı - I	175
§44. Mecburi Dava Arkadaşlığı - II	176
§45. Davanın İhbarı	177
§46. Fer'i Müdahale	178
§47. Asli Müdahale	179
§48. Asli Müdahale-Fer'i Müdahale	180
§49. Süreler - I; Bir Haftalık Süreler	181
§50. Süreler - II; İki Haftalık Süreler	182
§51. Süreler - III; Aylık Süreler - 1	183
§52. Süreler - IV; Aylık ve Yıllık Süreler	184
§53. Süreler - V; Güncel Değişiklikler	185
§54. Eski Hâle Getirme	186
§55. Adli Tatil	187
§56. Dava Türleri	188
§57. Belirsiz Alacak Davası - Kısmi Dava	189
§58. Dava Şartları	190
§59. Davanın Aşmaları - I	191
§60. Davanın Aşmaları - II	192
§61. Davanın Aşamaları - III	193
§62. Davanın Aşamaları - IV	194
§63. Dava Konusunun Devri	195
§64. Tarafta İradi Değişiklik	196

VIII

§65. Duruşma (Mahkeme) Düzeni	197
§66. Elektronik (E-) Duruşma	198
§67. Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması	199
§68. Karşı Tarafın Açık Rızası	200
§69. Hangi Usul İşleminin Hangi Usuli Kesite Kadar Yapılacağı	201
§70. Engel Olma, Karşı Koyma, Gereğini Yapmama	202
§71. İslah	203
§72. Adli Yardım.....	204
§73. Basit Yargılama Usulü	205
§74. Çekişmesiz Yargı Usulü	206
§75. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	207
§76. İspatın Genel Hükümleri - I.....	208
§77. İspatın Genel Hükümleri - II	209
§78. Hukuki İşlemin İspatı - 1; Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Zorunluluğu	210
§79. Hukuki İşlemin İspatı - II; Kuralın İstisnaları	211
§80. Sahtelik İddiası ve İncelenmesi	212
§81. İstinaf Usulü - I.....	213
§82. İstinaf Usulü - II	214
§83. İstinaf Usulü - III.....	215
§84. İhtiyati Tedbir - I; - Kavram.....	216
§85. İhtiyati Tedbir - II; - Yargılama.....	217
§86. İhtiyati Tedbir - III; - Uygulanması, Tamamlayıcı İşlemler, Hangi Ana Dek Devam Edeceği.....	218
§87. İhtiyati Tedbir - IV	219
§88. İhtiyati Tedbir - V.....	220
§89. Delil Tespiti - I	221
§90. Delil Tespiti - II.....	222
Bibliyografya.....	223

KISALTMALAR CETVELİ

AHM	: Asliye hukuk mahkemesi
Any.	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
ATM	: Asliye ticaret mahkemesi
AvK	: Avukatlık Kanunu
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BAM	: Bölge adliye mahkemesi
BilK	: Bilirkişilik Kanunu
E.	: Dosyanın esas numarası (örneğin 2020/45 E.)
FSEK	: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
FSHM	: Fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi
HD	: <i>Yargıtay</i> ya da <i>Bölge Adliye Mahkemesi</i> Hukuk Dairesi (örneğin <i>Y. 10.HD, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi</i>)
HGK	: (Yargıtay) Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSK	: Hakimler ve Savcılar Kurulu <i>ya da</i> Hakimler ve Savcılar Kurulu Kararı
HUMK	: <i>Mülga</i> Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İM	: İcra mahkemesi
İşMK	: İş Mahkemeleri Kanunu
KK	: Kadastro Kanunu
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
NK	: Noterlik Kanunu
s.	: Sayılı
SHM	: Sulh hukuk mahkemesi
SMK	: Sınai Mülkiyet Kanunu

X

- t.** : Tarih
- TBK** : Türk Borçlar Kanunu
- TCK** : Türk Ceza Kanunu
- TKHK** : Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
- TMK** : Türk Medenî Kanunu
- TTK** : Türk Ticaret Kanunu
- UMHK** : *Mülga Usûl-i Muhâkeme-i Hukukiyye Kanûn-u Muvakkati*
- Y.** : Yargıtay
- YİBK** : Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı
- Yön.** : Yönetmelik (Aksi belirtilmediği sürece diyagramlarda veya tablolarda (*) ile işaretlenen; *Bölge Adliye ve İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik*, (**)) ise *Bilirkişilik Yönetmeliği*'ne karşılık gelmektedir